

ВОЛОДИМИР ЄВТУХ: “Ми цікаві для світу, коли розробляємо власну тематику”

– Володимире Борисовичу, ви розробили авторські концепції етнополітичних та етносоціологічних досліджень в Україні. Розкажіть, будь ласка, про них детальніше.

– У 1992 р. у співпраці з Сергієм Суглобіним, Михайлом Молчановим була розроблена концепція етнополітичних досліджень. Ми відштовхувались від того, що Україна є країною з поліетнічним складом населення. Інколи говорять, що у нас багатонаціональна країна, але це неправильно, бо на території України навіть у етнічному плані є лише одна нація – українська. Далі нами були запропоновані напрями, за якими варто було б вивчати українське суспільство з етнополітичної точки зору. У цій концепції ми приділили важливу роль формуванню етнополітики України, адже від неї залежить те, як держава ставитиметься до таких компонентів етнонаціональної структури населення, як українська етнонація; етнічні меншини, які я називаю “етнічні спільноти”, бо це поняття більш нейтральне і дає можливість уникнути політичних спекуляцій; іммігранти; а також до діаспори як частини українського етносу, що знаходиться за межами материкової частини українського етносу.

Що стосується етносоціологічної концепції, то в ній етнос розглядається як центральний об'єкт дослідження. Якщо у першій концепції він пов'язаний з політикою уряду і громадських організацій, то у другій на перший план висувається взаємодія різних компонентів етнонаціональної структури українського суспільства і можливі наслідки цієї взаємодії. Це суто наукова модель вивчення сучасного українського суспільства з точки зору його етнічної компонентки.

– Як змінилась етносоціальна проблематика за 22 роки українського державотворення?

– Етносоціальну проблематику слід поділити на дві частини: те, що реально відбувається в нашому суспільстві, і те, як ми це вивчаємо. Що ж відбулося? Перше, на чому я наголошую, – це феномен трансформації самої етнічності. Після здобуття незалежності почала зростати самосвідомість різних етнічних компонентів структури нашого населення. Це виявилось у створенні різних етнічних організацій і шкіл, почали жвавіше вивчатись мова і культура різних етнічних спільнот. Цей процес я називаю поверненням до своєї етнічності. Наприклад, якщо порівняти дані перепису населення 1989 і 2001 років, то побачимо, що громадяни України отримали можливість вільно маніфестувати свою етнічну належність. Зазначу, не слід плутати етнічну самосвідомість і національну свідомість. Національна свідомість пов'язана з нацією, до складу якої входять представники різних етнічностей, а етнічна самосвідомість – це інтравертне явище, вона спрямована на себе. Деколи ми хотіли б, щоби об'єднавчі процеси відбувалися швидше, але щоб люди прийшли до своєї етнічної самосвідомості потрібен час. Наприклад, усвідомити себе не росіянами, а “руськими” в Україні. Це зовсім різні речі. Росіяни – це громадяни Росії, а “руські” – це ті, котрі мають руську етнічність і пов'язані з російськістю, але є громадянами України.

І звичайно, важливою є тема міжетнічної толерантності. Ми проводили кілька досліджень, і вони довели, що українське суспільство має високий рівень толерантності. І ще цікавий момент для тих, хто працює в університетах. Ми робили зріз серед школярів старших класів і побачили, що у них рівень налаштування на міжетнічну толерантність вищий, ніж у старшого покоління.

– Як ви ставитесь до концепції мультикультуралізму? Сьогодні говорять про її занепад.

– Цей підхід, наприклад, в Канаді повністю себе виправдав. Його реалізація залежить від політики уряду в тій чи тій країні. У Європі вийшло так, що він спрацював не так успішно, і це породило думку про нібито кінець мультикультуралізму. Це є не завжди усвідомленим виявом своєї етнічності, який іноді заважає іншій етнічності і призводить до конфліктів. Але побільше б у нашій практиці таких підходів, як мультикультуралізм! Адже він виник не як концепція, за якою почали працювати; мультикультуралізм у Канаді, наприклад, виріс на тому матеріалі, який вже існував, тобто пішов від практики. Хоча сьогодні я пропоную новий термін – “diversity” (розмаїття). У концепції мультикультуралізму ми одразу ж націлені на певну політику, вона зафіксована у нашому уявленні як частина політичної дії тих, хто формує політику на загальнонаціональному рівні, а “diversity” дає можливість успішно працювати на локальному, регіональному, а також на всеукраїнському усім суб'єктам міжетнічних відносин. Ця ідея буде обґрунтована у статті “Етнічне розмаїття проти мультикультуралізму”, над якою я зараз працюю.

У своєму новому двотомнику “Етнічність у сучасному світі”, який готується до видання, на основі глобальності, регіональності і локальності я показую загальні і транснаціональні тенденції, а також тенденції людської ідентифікації на локальному, місцевому рівнях. Деколи вищий рівень – це всього лише для розмірковування, адже людина постійно живе на локальному рівні і мислить та діє відповідно до закономірностей його функціонування. Тим паче нині не обов'язково спілкуватися безпосередньо, завдяки Інтернету це можна робити дистанційно. Також зараз готую велику публічну лекцію “Чи може людський розум опанувати етнокультурне розмаїття сучасного світу” і маю запрошення з кількох великих університетів. На жаль, можу констатувати, що люди мають обмежене уявлення й інформацію, тому не завжди можуть опанувати розмаїттям, яке їх оточує.

В концепції мультикультуралізму ми одразу ж націлені на певну політику, вона зафіксована в нашому уявленні як частина політичної дії, а “diversity” дає змогу працювати на локальному, регіональному, всеукраїнському рівнях, тому це сприятиме проведеному дискусії з нейтральної точки зору.

Обкладинка журналу “Огонек” з Володимиром Євтухом

– Французький філософ-енциклопедист Жан Д'Аламбер сказав, що немає нічого небезпечнішого в суспільстві, ніж людина без характеру. Який нині характер в українців?

– Зізнаюсь, не люблю, коли приводять якісь цитати і хочуть, щоб за ними йшли. Але відповідаючи на питання, зазначу, що характер складно визначити. Більш адекватно поставити питання таким чином: “Які етнічні маркери характеру українців?”. Як сукупну рису слід назвати толерантність, до якої вхо-

дять м'якість, добре налаштування до довколишнього світу. Якщо брати міжетнічну взаємодію, то в ній важливий момент займає те, що українці тривалий час були гноблені. Цей момент ще достеменно не досліджений і його слід доводити, але той, хто звільнився від гніту інших, налаштовує себе на гарне добросусідство, передусім до тих, кого сильніше намагалися притискати. Коли у нас відбулась незалежність і почали виникати різні етнічні товариства, то українці це підтримували. У свою чергу представники інших етнічностей робили те ж саме щодо українців. Наприклад, “Русь” на початку свого зародження. Його підтримували і росіяни, і євреї, й інші етнічності, що здавалося б на злеті етнічної самосвідомості українців дещо дивним. Та тоді керівники “Русь” зрозуміли: якщо не дбати про інших і не працювати з ними, то і сам не відбудешся.

– Володимире Борисовичу, ви один з найцитованіших українських вчених у соціогуманітаристиці. Чому, на вашу думку, сьогодні мало цитованих українських вчених?

– Заважає обмеженість у мисленні, яке сформувалось через те, що українські вчені довгий час мали вихід у широкий науковий світ лише через Москву. Також серед причин можна назвати обмеженість у спілкуванні і небажання вийти за межі звичного кола на вищий рівень, щоб побачити, чого ти насправді вартий.

Також нашим вченим бракує постійного контакту зі своїми іноземними колегами. Коли я чую про те, які ми розумні, то одразу уявляю цих людей, наприклад, на конференції “Людські цінності” в Кракові і те, як вони могли б проводити дискусію з таким блискучим фахівцем і диспутантом, як Домінік Буше. Чи зможе наш вчений своїми концепціями провести дискусію високого рівня? У цьому і є наша основна проблема. Хоча мені здається, що вона поступово вирішується. Молоді науковці більш активні і краще володіють іноземними мовами. Але знову ж таки, не слід думати, що “якщо знаю мову, то я кращий дослідник”. Це лише додаткова річ, яку слід вправно використовувати для підсилення професійних знань. У цьому році у Варшаві ми видали англійськомовний збірник наукових статей “Ethnicity: Ukrainian Perspectives” (“Етнічність: українські перспективи”). Я започаткував таку активність, і тепер щороку його видаватимемо. В наступному році – в Японії, потім у Німеччині. Принаймні, маємо такі домовленості. Ми хочемо показати всьому світу, що відбувається в українській дослідницькій сфері з етнічності.

– Це видання більше для самопрезентації України чи Європа має запит на українське?

– Ми цікаві для світу, коли розробляємо власну тематику. Лише одиниці у теоретичному плані зможуть конкурувати чи дискутувати на рівні із зарубіжними колегами. Мене визнають теоретиком з етнічності і в Америці, і Європі. Яким чином визнають? Запрошують бути рецензентом серйозних журналів і до їх редколегій, читати лекції, виступати на конференціях. Зарубіжним колегам цікаво знати, що ж там відбувається у міжетнічних відносинах в Україні, якою є динаміка етнонаціональної структури українського суспільства. Ось, як приклад: я виступав у Нью-Йорку з доповіддю “Руські в Україні: міфологізація міфів”; нещодавно звернувся з журналу “The Russian Review”, щоб я написав рецензію на одну російськомовну книжку про шведів в Україні; виклав кілька публікацій на англійськомовному ресурсі Slideshare. Отримав кілька тисяч переглядів і схвальні відгуки. Шкода, що на цьому ресурсі мало українських дослідників, адже у нас є багато цікавих науковців.

– Ваші колеги говорять, що в радянські часи ви не сповідували партійність в науці. Як вам вдалося з темою про культуру українських етнічних груп США і Канади обійти тодішню номенклатуру?

– Це все відносно. Тоді було дуже важко, і коли нині починають говорити про партійність чи непартійність тих, хто тоді щось досліджував і писав, не знаючи того ідеологічного пресу, то для мене це дивно. Невідомо, як вчинила б та чи та сучасна людина у тій ситуації. Серед тих, хто сповідував партійність в науці, теж були розумні люди. У ті часи нам

доводилося працювати з “закритою літературою”, яка, потрапивши в Україну, мала бути знищена, але її використовували для наукових цілей, щоби критикувати буржуазний лад і показувати, що у нас краще. Та зрештою, коли ми критикували, то давали певну інформацію, тому кмітлива людина все бачила і розуміла. Коли я захищав кандидатську дисертацію, то мене запитували, чому так мало цитувань Леніна і Маркса, мало б бути більше. Я знав кілька мов на той час, але тоді не допускався просто аналіз зарубіжних концепцій, неодмінно слід було подати на них критику. До речі, зараз готується видання всіх моїх праць. Все, що було написано мною, буде опубліковано без вилучення.

– Як ви потрапили у 1973 р. на обкладинку журналу “Огонек”? Які тоді вирували емоції?

– Емоцій, мабуть, зараз більше, ніж тоді. З цієї фотографії, можна вважати, почався мій вхід в інформаційно-комунікативний простір. У той рік відбувся Х Всесвітній фестиваль молоді і студентів у Берліні. Перед поїздом на захід ми тиждень проходили навчання у Вищій комсомольській школі у Москві. І якось випадково наша українська делегація, яка увесь час була веселою і щасливою, потрапила під руку фотокореспонденту, котрий хотів зробити позитивну і життєрадісну світлинку.

Поки ми не переборемо свою ліню, то не вийдемо за власні межі. Потрібно багато працювати, щоб потрапити на світову арену, та в нас є всі шанси, бо маємо багато цікавих дослідників.

– В основі вашого прізвища – русифікована форма імені Євстифій. Це ім'я прийшло з давньогрецького і має два значення – “щасливий” і “влучний”. Це відповідає вашому характеру?

– Так. Я трактую своє прізвище у тому руслі, що ви сказали, але хотів би ще уточнити, бо володію новогрецькою мовою, – у грецькій мові є слово “євтихія”, що означає “щастя”. Тому скоріше етимологію мого прізвища я шукаю там.

– Які цілі для себе ви ставили, коли перебували на дипломатичній службі в Італії?

– Коли сьогодні дивуються і говорять із захватом: “Це ж Італія!”, то я залишаюся поза виразом емоцій. Це дуже складна і відповідальна робота. Я був з тих дипломатів, який не бігав виконувати забаганки депутатів і урядовців. В чому полягали ці забаганки? Зустріти в аеропорту, відвезти в готель, перевести через термінал тощо. На такі речі я відповідав, що це можна вирішити самостійно, без мого втручання. Взагалі на відстані розумієш, якою буває дивною політика в Україні, а деколи й недолугою. В Харкові в той час щось сталося з турбінами і потрібна була допомога. Багато часу не було і треба було діяти самому, тому я вийшов на впливовий урядовий кола, і питання допомоги з боку італійців було в мить вирішено. Та з боку українців було зроблено зауваження: “Чому все робиться так швидко?”. Але водночас я радів тому, як могутньо працюють українці. В розпал скандалу про українські “кольчуги” в Італію приїхала наша делегація, і в парламенті їх ретельно про це розпитували. Члени делегації потужно відповідали й гідно представляли у цій дискусії Україну. Під час дипломатичної служби задоволення приносило те, що стосувалось людей. Італійці приймали багатьох українських дітей на лікування і оздоровлення, і ми у цьому їм допомагали. Був радий зустрічі з відомим співаком Анатолієм Солов'яненко і тій співпраці, яка була між представниками колишніх радянських республік.

– Ваші побажання Драгомановському колективу.

– Останнім часом довкола нашого університету сформувалась хвиля позитивності, і я б хотів, щоб вона нарощувалась. І ще хочеться, щоб молоді викладачі і студенти більше заявляли про себе. Це потрібно для розвитку як університету, так і самих себе. Хочеться, щоби співтовариство як на локальному, регіональному, всеукраїнському, так і на світовому рівні сприймало нас як гідних колег.

Спілкувався Сергій РУСАКОВ
Світлина Геннадія Целковського

“ТАК ВІДВЕРТО Й ГЛИБОКО ВОНИ ЩЕ НЕ ГРАЛИ...”

Це лише вирвана з контексту фраза глядачів, які залишали залу після останньої в цьому театральному сезоні вистави народного студентського театру “Вавилон” “Зачаровані потвори”, що відбулася в НПУ імені Михайла Драгоманова 19 червня 2013 року. Чи то й справді знаки данося завершення сезону, чи сама вистава спонукала, чи то молоді актори вирішили не на жарт здивувати глядача, але емоції, як кажуть між молоді, “зашкалювали”.

У виконанні “Вавилону” “Зачарованих потвор” український глядач побачив вперше. Для молодого театру це уже традиційна прем'єра на завершення, себто для інтриги й ще більшого бажання нових зустрічей.

Шоу абсурду, як позиціонували його вавилонівці в анонсах, за мотивами п'єси С. Щученка й справді вирізняється з-поміж усіх постановок театру. Глибоке філософське наповнення й досить пряма життєва приземленість змісту вистави та інтригуючий сюжет тримає увагу глядача й примушує до напруги.

“Ми дуже переживали, наскільки та як буде сприйнята постановка, – ділиться думками одна з режисерів вистави (звукооператор і режисер О. Шашко) та художній керівник театру **Ірина Савченко**, – “Вавилон” і справді ще такого не грав, а вистава досить неоднозначна”.

Незважаючи на все, високого художнього та катарсисного рівня вавилонівцям вдалося досягнути. Дрібні суспільні негаразди, що переростають у глибокі соціальні проблеми сучасності, близькі кожному громадянину планети, й ті, що ведуть до руйнування особистості фізично й психологічно, – не погодитися з акторами було просто неможливо.

До того ж, зірковий склад - Дмитро Пустовіт, Сергій Міщенко, Микола Гринишин, Вікторія Сурмак, Аксенія Адаменко, Тетяна Шелепко, Олексій Бордунов, Анна Сидорова, Марія Козир, Дмитро Волкович, Олександра Тарсакова, Соломія Кашій, Олена Старча, Вікторія Тищук. Переконані, після цієї вистави шанувальників у них побільшає. Чого вартий лише Фердинанд у виконанні Дмитра Пустовіта або Михайло – Сергія Міщенка. Дорослу експресю і реалістичність характерів акторам вдалося відтворити дуже природно, до того ж не потрапивши в полон якоїсь набридливої історичної стереотипності й однозначності.

Не менш цікаво було дивитися й за жіночими персонажами: цнотлива й білосніжна Олена, яку зіграла Аксенія Адаменко, або ж надризна й морально вульгарна в тенденціях сучасності Ніна, в яку перетілилася Марія Козир, перенесли глядача безпосередньо в простір картини, що все більше й більше нагадувала не так сцену, як життя поза стінами зали. Нічого незвичного і разом з тим усе відверто незвичне, гіперболізоване, з тонким ароматом іронії.

Не можна не відзначити й дебютанта сцени цього дня Анатолія Сірика, якому вдалося дуже щиро перетілитися в рогносця й невдачу Семена. До речі, мабуть, саме цей персонаж викликав чи не найбільше емоцій у глядачів, частенько зовсім суперечливих. Що й казати, Сірику роль вдалася. Можемо сподіватися, що у “Вавилоні” загориться ще одна зірка.

А поки глядачі “перетравлюють” емоції та з нетерпінням чекають нового театального сезону, актори “Вавилону” поїхали завойовувати південну сцену. Дві вистави, у тому числі й “Зачаровані потвори”, вавилонівці представлять на Міжнародному фестивалі молодіжних театральних колективів “Південні маски – 2013”. Залишається побажати театрам удачі та повернення з перемогою.

Людмила КУХ,
прес-служба університету,
фото **Ірини ТИЩУК**

“ДОТИКОМ ПЕРА - 2013”

Щороку в червні в університеті підбивають підсумки за навчальний рік: студенти складають заліково-екзаменаційну сесію, випускники – ДЕК, ректорат проводить загальний зріз роботи і оголошує інститути-переможці в різних номінаціях (про “Педагогічні обжинки – 2013” читайте на стор. 2). Наприкінці минулого навчального року підбила підсумок діяльності і редакція газети “Педагогічні кадри”.

Традиційно для редакції і всіх небайдужих до університетської газети було обговорено стан і перспективи розвитку газети, пошук слабких місць і можливості їх посилення. Також було визначено переможців конкурсу на кращу авторську роботу “Дотиком пера”. Нагадаємо, що конкурс заснований у 2001 р. і спрямований на підтримку творчих здібностей активних студентів.

За підтримки ректора університету Віктора Андрущенка переможці конкурсу отримують істотну матеріальну винагороду – 1 000 грн, 800 грн і 500 грн (відповідно перше, друге і третє місце).

Отже, у минулому 2012/2013 н. р. перше місце в конкурсі “Дотиком пера” за активне висвітлення університетського життя на шпальтах газети отримала студентка IV курсу Інституту іноземної філології **Оксана Чернуха**, “срібло” здобув аспірант кафедри логопедії **Олександр Козинець** за цикл віршів до 8 березня, третє місце зайняла студентка IV курсу Інституту соціальної роботи і управління **Олександра Бичковська** за неординарне інтерв'ю з випускником університету, який брав участь у реаліті-шоу.

Слід відзначити, що всі переможці конкурсу самостійно пропонували матеріали, які відповідали вимогам для публікації і відображали стан університетського життя та настрої студентства. Зі слів цьогорічних переможців, вони все одно писали б статті, бо це “шанс показати людей і події” (Олександра Бичковська), “можливість творчого самовираження” (Олександр Козинець) та “нагода попрактикуватись у журналістиці” (Оксана Чернуха). Всі лауреати конкурсу отримали винагороду разом з червеною стипендією та витратили її на літній відпочинок.

Сергій РУСАКОВ

Вітаємо

ДРАГОМАНОВЦІ НАМІРЯЛИ ПІВДЕННУ МАСКУ

Поки у розпалі літо й частина драгомановців із чистою душею досліджують узбережжя українського півдня, деякі з них встигають ще разом із відпочинком працювати та дивувати рідний університет новими перемогами. Мова йде зараз про Народний студентський театр “Вавилон”, який тільки кілька днів тому повернувся з Миколаєва, де брав участь у Міжнародному фестивалі молодіжних театральних колективів “Південні маски – 2013”.

Цього року у фестивалі взяли участь 22 театральні колективи з України, Білорусі та Польщі. Вавилонівці привезли “срібло” та Приз глядацьких симпатій, а також багато вражень і позитивних емоцій. А презентували глядачам драгомановці дві вистави: “Зачаровані потвори” та “Голгофу”, які вже пройшли випробування в Києві, в Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова.

Вітаємо Народний студентський театр “Вавилон” з перемогою! Радіємо за них та бажаємо нових успіхів!

ПЕРЕМОГА ТЕТЯНИ ХОМИЧ НА ФЕСТИВАЛІ

Фестиваль Волинського краю “На хвилях Світіязя” цього року приймав 18 вокалістів із різних країн. Серед них першість виборювала й студентка Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова **Тетяна Хомич**. Драгомановка вже не вперше є учасницею відомих естрадно-вокальних конкурсів та турнірів. Зі Світіязя Тетяна привезла диплом третього ступеня.

У Міжнародний студентський фестиваль естрадної пісні “На хвилях Світіязя”, що традиційно відбувається на берегах озера Світіязь на Волині, вже кілька років проходить під патронатом і покровительством ректора Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Ігоря Коцана. Нещодавно конкурс набув статусу міжнародного і приймає молодих виконавців з різних країн світу. Програма фестивалю вже традиційно передбачає виконання пісні рідною мовою та композиції на вибір. Розмаїття жанрів, ліричні та джазові постановки, імпрровізації й акапельні виступи англійською, італійською, російською, білоруською і навіть сербською мовами – далеко не повний перелік номерів конкурсантів. Серед презентів для цьогорічних переможців і володарів спеціальних відзнак – традиційне матеріальне заохочення, а також путівки на гірськолижний курорт Буковель і спортивно-оздоровчу базу “Гарт”.

Зі слів самої переможниці з НПУ, враження від усієї атмосфери заходу залишилися просто незабутніми, з'явилися нові друзі, нові плани та мрії, а Світіязь запав у серце назавжди.

Драгомановська родина вітає Тетяну Хомич із перемогою та бажає все нових і нових успіхів!

Прес-служба
університету

Вітаємо!

БЛИЗЬКА НЕЗВІДАНА ЧЕРНІГІВЩИНА

8-9 червня викладачі НПУ імені М.П. Драгоманова з культурно-просвітницькою метою відвідали Чернігівщину. Незважаючи на те, що цей край розташований близько до столиці, все ж для більшості він залишається незвіданим. Кілька годин дороги автобусом уможливили побачити на власні очі старовинні сторінки з української історії та реалії сьогодення.

Ініціатором поїздки традиційно став Іван Горбачук, який головною із своїх місій як очільника профспілки викладачів і співробітників вважає саме просвітницьку, тому при кожній нагоді актив профспілки під керівництвом Івана Тихоновича вирушає в різні куточки Батьківщини. Цього разу було обрано Чернігівщину. За два дні було відвідано Сосницький літературно-меморіальний музей Олександра Довженка, найпівнічніше місто України – Новгород-Сіверський та гетьманську столицю – Батурин.

Першим пунктом призначення став музейний комплекс, присвячений Олександру Довженку, який складається з будиночка, де народився і зростав майбутній геній української літератури і кіно, а також музею, де висвітлюються основні етапи його життя і творчості. У першому приміщенні знаходяться оригінальні речі, якими користувався маленький Сашко, серед них, наприклад, ступи, горщики для їжі і дзеркало. У другому знайшла місце низка архівних документів і світлин. Серед експонатів можна побачити копії листів Олександра Довженка, членський квиток спілки письменників СРСР, оригінал газети “За більшовицький фільм” 1939 р., де згадується Олександр Петрович. Слід окремо зауважити на загальне оформлення експозиції, яке вирізняється з-поміж схожих музеїв – кожна зала має свою “родзинку”, наприклад, генеалогічне дерево сім’ї Довженка або ж стеля, вкрита улюбленим письменником яблуневим суцвіттям.

У другій половині суботи делегація нарешті приїхала в Новгород-Сіверський, який зустрів драгомановців невеликим дощем, але який швидко минув. Автобусною екскурсією викладачі-мандрівники об’їздили центр містечка і всі наявні архітектурні пам’ятки. Під час екскурсії серед викладачів навіть пішов жарт, що Катерина II лише раз проїхала ворота, а драгомановці за один вечір вже кілька. Проте увагу було на чому зосередити, а саме – на Церкві Миколая Чудотворця та Успенському соборі.

Недільного ранку викладачі відвідали так звану архітектурну візитівку міста – Спасо-Преображенський Новгород-Сіверський чоловічий монастир, який входить до складу Новгород-Сіверського історико-культурного музею-заповідника “Слово о полку Ігоревім”.

Вдень драгомановці вже крокували гетьманською столицею. Батурин зустрів викладачів фортецею, яку реконструювали кілька років тому. Зі слів бувалих, музей-фортеця

Актив викладачів і співробітників відвідав історичні місця Чернігівщини

кардинально оновлена і тепер має гідний вигляд. Таке ж саме враження викликав і палац К. Розумовського. “Я пам’ятаю, коли тут були одні руїни, а сьогодні повністю реконструйоване місце”, – сказав один з професорів-екскурсантів, який був в цьому місці біля тридцяти років тому.

Культурно-просвітницькі подорожі викладачів нашого університету спрямовані в першу чергу на рефлексійний момент, і цього разу це було яскраво помітно. Стараннями працівниці Наукової бібліотеки Вербицької було підготовлено інформацію про місця мандрівки, яку талановито озвучував під час пересування **Микола Кот**. Та ще більшої рефлексійності ця подорож отримала під час екскурсій місцевим гідом і музейними працівниками. Драгомановські науковці, вислухавши запропоновану концепцію, вступили в культурологічно-історичну дискусію. З чим саме не погодились викладачі вишу, можна ознайомитись в матеріалі професора **Юрія Руденка** “Правда історії – найдорожча”.

Поїздка профспілкових активістів до Чернігівщини була також цікава тим, що в її складі були фахівці з різних галузей науки, що професійно висвітлювали особливості місцевостей, які відвідували. Так, **Михайло Ярошенко**, профор кафедри правознавства, член профбюро Інституту політології та права, фахівець з козацького (звичаєвого) права охарактеризував становлення та розвиток міста Срібне. Також в Національному історико-культурному заповіднику “Гетьманська столиця” профспілковий активіст розповів про козацько-правовий устрій Лівобережжя та резиденцію гетьманів.

Отже, культурно-просвітницька подорож не минула повз увагу спостережливих викладачів Драгомановського вишу. Дехто вперше побачив описані історичні місця, були й ті, хто крізь призму часу дивувався змінам і реконструкціям. А дехто доводив, що потрібно більш уважно поставитись до української культурної спадщини і бути сміливішим у дослідженнях, адже попередні концепції мали були ідеологізованими, а нині слід відшукувати історичну правду. У будь-якому разі чернігівський уїк-енд викладачів не минув марно: він обов’язково посяде чільне місце в розповідях про велич нашої Батьківщини під час занять зі студентами.

Сергій РУСАКОВ

Позиція

ПРАВДА ІСТОРІЇ – НАЙДОРОЖЧА

**Історія – свята святих народу.
Недоторканна для злодійських рук.**

Ці крилаті слова великого українця Олександра Довженка закарбувалися у пам’ять нам, учасникам екскурсії працівників нашого вишу, організованої профкомом, до пам’ятних місць Чернігівщини – прославлених Сосниці, Новгород-Сіверського і Батурина. Отримані під час екскурсії глибокі враження запали в душу кожного з нас і будуть використовуватися у виховній роботі зі студентами.

Та скажемо відверто, що на тлі незвичайної краси природи Чернігівського Полісся, чарівності Придеснянського краю прикрими враженнями залишилися ті історичні неточності, пострадянські стереотипи мислення, які проявилися і в назвах вулиць та площ, зокрема Новгород-Сіверського, і в інформаціях екскурсоводів.

Під час відвідування чудового ансамблю Спасо-Преображенського монастиря, Успенської церкви екскурсоводи, всупереч висловленим побажанням нашої групи, вели екскурсію не державною мовою, а російською.

Назву Новгород-Сіверського екскурсоводи пояснюють тим, що перша частина названа на честь російського міста Великого Новгорода. При цьому не розкриваються історичні, архівні, археологічні матеріали, які переконливо свідчать, що новгородці мали дуже багато спільного, нерідко тотожного з племенами центральної частини Київської Русі, тобто з предками українців. Новгородська земля була завойована Московським царством в 1476 р. На нашу думку, назви “Великий Новгород” і “Новгород-Сіверський” названі “новим городом” порівняно з Києвом, який був на той час найдавнішим прославленим містом – адміністративним і релігійним центром Східної Європи.

У всіх екскурсантів посилені інтерес викликала інформація про Новгород-Сіверський, пов’язана з походом його князя Ігоря проти половців у 1185 р. Екскурсоводи подають неповну, односторонню інформацію про те, хто зберіг для віків чудову пам’ятку культури “Слово о полку Ігоревім” (дослідники В. Осипчук, Ю. Шилов та ін. перекладають назву цього твору як “Слово про похід і горе Ігореве”). Ще з радянських часів екскурсоводи беруть інформацію про те, що російський збирач старовини О. І. Мусін-Пушкін у Ярославлі “знайшов” рукопис “Слова”, а потім надрукував копію його тому, що оригінал під час пожежі згорів. Такі факти викликають великі сумніви. При цьому замовчується, що наприкінці XVIII ст. архимандритом Спасо-Преображенського монастиря і ректором Ярославської семінарії був українець Іоїль Биковський, який нав-

чався в Києво-Могилянській академії і привіз з Києва з собою велику бібліотеку. О. Місін-Пушкін, як освічена людина, брав у І. Биковського книжки, рукописи “під розписку” (З. І. Хижняк). Після смерті архимандрита його бібліотеку придбав О. Мусін-Пушкін. Відомий дослідник історії Києво-Могилянської академії, діяльності її випускників З. І. Хижняк ще в радянські часи писала, що в бібліотеці І. Биковського “серед її книг було й “Слово о полку Ігоревім” (див. “Роль Києво-Могилянської академії в культурному єднанні слов’янських народів”. – К.: Наукова думка, 1988. – С. 48). Таким чином, український релігійний освітній діяч Іоїль Биковський зберіг для віків рукопис “Слова о полку Ігоревім” і привіз його в Ярославль, в якому довго жив і працював, а І. І. Мусін-Пушкін цей рукопис надрукував.

Відомо, що починаючи з часів Петра I і особливо Катерини II історія Московії-Росії зазнавала цілеспрямованих штучних змін, фальсифікацій, про що писав М. Драгоманов, в тому числі й історії народів, що входили до складу самодержавно-російської імперії.

Чимало російських дослідників, починаючи ще з В. Белінського, відзначили, що в “Слові о полку Ігоревім” описані події “южнорусской истории”, в них “южнорусский дух”, тобто український. Прославлене “Слово” – чудова пам’ятка давньоукраїнської культури.

Науковцям – історикам і культурологам, зокрема нашого університету, необхідно продумати шляхи і форми надання допомоги туристичним агенціям, екскурсійним службам у справі поглиблення наукової інформації, яка надається ними громадянам України та інших країн.

Юрій РУДЕНКО,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри
теорії та історії педагогіки

З глибоким сумом увесь колектив Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова сприйняв звістку про те, що на 92-му році життя у інший світ відійшла чудова людина – почесний професор НПУ, голова Ради ветеранів університету, полковник у відставці Микола Рябухін.

**З повагою,
ректор Віктор Андрущенко**

Важко знайти слова співчуття, коли нас залишає людина, до якої завжди відчуваєш глибоку повагу, любов і вдячність. Схиляємо голови в скорботі разом із рідними, близькими, колегами, однодумцями і висловлюємо найщиріші слова співчуття родині Миколи Аркадійовича. Світла пам'ять про Миколу Рябухіна назавжди залишиться в серцях усіх тих, хто знав цю прекрасну людину!

gazeta@npu.edu.ua

Ви можете надіслати матеріали, світлини, коментарі та пропозиції на електронну скриньку газети "Педагогічні кадри".

Про заходи вашого навчального підрозділу, переможців та лауреатів різних конкурсів, творчість студентів і викладачів повинен дізнатись весь університет!

Диплом спеціаліста, виданий на ім'я Попової Любові Вікторівни НПУ ім. М. П. Драгоманова 30 червня 2000 року, серія KB № 13632804, вважати недійсним.

Фото на згадку

Як науковець Віктор Павлович Дущенко один з "найпродуктивніших" у нас викладачів: на його рахунок 120 друкованих наукових робіт. І тому перш за все хочеться сказати про нього як про вченого.

Два роки тому доцент В. Дущенко очолив кафедру фізики нашого інституту. За цей час під його керівництвом була значно розширена тематика досліджень, одержані важливі результати, що мають велике значення для народного господарства країни. Досвідчений фізик плідно працює з науковою молоддю. У нього багато аспірантів. П'ять з них вже успішно захистили кандидатські дисертації, інші завершують роботу над темами. Та й сам Віктор Павлович у невпинному зростанні, підготував до захисту докторську дисертацію. Об'єкт його дослідження – теплофізика.

На фото: доцент В. Дущенко і аспірант В. Левандовський проводять дослідження в лабораторії.

**"Педагогічні кадри", 9 вересня 1970 р.
Фото Ю. Порфиренка.**

Фотофакт

Щороку наприкінці червня в університеті відбуваються випускні вечори, де студенти V курсу отримують диплом про вищу освіту, а разом з ним – і останні настанови від викладачів. Як же не зробити фото на згадку?! Ось і випускники-магістри сфотографувались з улюбленим наставником – проректором з наукової роботи професором Григорієм Волинкою.

**Вікторія СУКРЕТНА:
"Спорт взагалі в житті допомагає..."**

З Чемпіонату світу з корейської боротьби "Сірім", що проходив у Франкфурті-на-Майні (Німеччина), повернулася українська делегація, а зокрема – команда спортсменів НПУ імені Михайла Драгоманова. І знову з медалями. "Золото" привезла третьокурсниця Інституту корекційної педагогіки та психології НПУ, студентка кафедри спеціальної психології та медицини, вихованка тренера Павла Чижая Вікторія СУКРЕТНА.

Чемпіонка зустрілася з ректором Драгомановського вишу Віктором Андрущенко та директором Інституту Віктором Синьовим, розповіла про свої успіхи й плани на майбутнє. Дечим пані Вікторія поділилися і з прес-службою вишу.

– Доброго дня! От, здавалося б, звичайна собі студентка Інституту корекційної педагогіки і психології, і тут – чемпіонка світу. Як взагалі Ви потрапили у великий спорт?

– Та це якось повелось з дитинства. Раніше займалася спортивною гімнастикою. Я навіть кандидат у майстри спорту, а з часом так вийшло, що потрапила на боротьбу. Коли почала відвідувати тренування й у мене все добре виходило, – сподобалось. Чудові тренери, хороша команда, а тепер уже й результати.

– За три роки – і вже такі успіхи!

– Взагалі-то за два з половиною: я тільки у грудні почала займатися. А за такі хороші результати варто дякувати тренерам.

– Розкажіть детальніше про цей чемпіонат.

– Це четвертий чемпіонат світу з корейської боротьби "Сірім". Він відбувався у Франкфурті-на-Майні в Німеччині. І це було щось на кшталт фестивалю – дружніх святкувань Німеччини і Кореї. Справжнє шоу. Змагання проходили у два дні за різними ваговими категоріями. А всіх гостей традиційно пригощали національними стравами.

– Вас можна привітати із золотом?

– Так. Вдалося вибороти перше місце та стати чемпіонкою з цього виду боротьби. Хоча це було зовсім несподівано і для мене, і для тренера. Звісно, й готувалися, і вірили в краще, а тут золото – це для мене велика перемога. Але особливо приємно, коли ти відчуваєш підтримку з боку своєї команди, тренера Павла Чижая, навіть спортсменів із інших країн.

– А чи багато вже маєте медалей?

– Так. От нещодавно ми повернулися з Литви, де відбувся чемпіонат Європи з боротьби на поясах. Я того разу привезла бронзу, але це теж для мене вагомий результат. Завжди намагаюся удосконалюватися.

– Отже, драгомановцям пощастило, й ви не збираєтесь полишати спорт?

– Звісно, не залишу. По-перше, це мені дуже подобається. По-друге, змагання дають багато в плані розвитку моєї особистості. Спорт взагалі в житті допомагає: виховує характер, силу духа. Та й атмосфера просто чудова, гарна підтримка, яка завжди потрібна й для кожного.

– Тренування ж вимагають дуже багато часу й зусиль. Напевно, у вас шалений графік. Як вдається попри все поєднувати спорт і навчання?

– Так, графік справді шалений, але можу твердо сказати: коли є бажання і цілеспрямованість, то можна знайти час на все. Тренуюся я щодня, тобто після навчальних занять одразу поспішаю до спортзалу, а готуватися до семінарів на наступний день доводиться ввечері. Але такий графік дуже дисциплінує.

– Що ж, дякуємо вам за відвертість. Було дуже приємно познайомитися й поспілкуватися з такою дивовижною дівчиною. Бажаємо вам нових успіхів, перемог і аби фортуна була завжди поруч.

**Спілкувалася Людмила КУХ,
прес-служба університету**

Літературні зустрічі

МОЛОДИЙ І ДОСВІДЧЕНИЙ

НЕЩОДАВНО до стін Інституту іноземної філології завітав молодий, та вже досвідчений письменник Максим Кідрук.

Гість розповів багато цікавого про себе та про свої подорожі країнами світу. Останньою країною, яку він відвідав, стала африканська Намібія. Саме враження від цієї країни письменник передавав студентам. Він розповів про різноманіття тварин, які населяють територію країни. Особливо не залишився він байдужим до гепардів, черепах, мавп та змії. Ми почули про різні курйозні ситуації, які трапилися з українським мандрівником під час перебування в кемпінгу Африки.

У переповненій аудиторії не відчувалося напруження, велася жива бесіда зі студентами, всі були у веселому настрої, зацікавлені та вражені від почутого. Розповідь доповнювалася яскравими фото.

Наприкінці "дискаверної частини" Максим Кідрук представив останню свою книгу – перший український технотрилер "Бот", яка вже об'їхала майже 30 міст України, була презентована вже разів 100. Хоча сама назва книги свідчить про складну програму, спонукає до точних роздумів, це не наукова фантастика. Цей технотрилер описує події, які відбудуться вже сьогодні ввечері чи завтра зранку, це реальність. Книга є єдиною та неповторною в українському письменстві. Такий жанр навіть не розглядається теоретиками української літератури. Сам роман розповідає про технічну катастрофу, але про таку, якої ніде ще не було. Є в ньому й любовна лінія. Ця книга вже стала популярною, вийшов друком вже другий її наклад, вона перекладена українською та польською мовами. Письменник плідно працює над своїми творами, серйозно ставиться до рецензій та зауважень до них. Його гасло – "Перфекціонізм – це єдиний шлях до успіху".

Під час заходу студенти дізналися багато нового не лише про самого письменника, а й про його подорожі, літературний процес в рідній країні. Присутні активно спілкувалися з молодим письменником, бажаючі придбали видання роману «Бот» з автографом від Максима Кідрука.

**Оксана ЧЕРНУХА,
студентка
Інституту іноземної філології**